

Yakobo

Yakoboje den keiye kulemgoep.

1 ¹Nâ Yakobo, nâ Anutu akto Humonenje Yesu Kristo yâk yetgât âi luâk. Nâje Yuda luâk kâmot 12 kepiayeje tiij tiij hepunmâ arim hân angân aŋgân manmai yengât ire kulemgom katere yengâlân togoâp.

Umatjande biwi kat katgât kârikje kenuŋguep.

²Galalupne yengâlân umatje keiye keiye siâ siâ miawak yengimap aregât heroje maroje akbei. ³Wan me wan umatje miawak yengimap arekje âmâ biwiyeje Yesugâlân kali aregât dop yengumap. Aregât âmâ yene kârikjeâk kinmâ umatje lokowaiğât wan me wan miawakmap aregât umatje miawak yengimap sop ain heroje maroje akbei. ⁴Hain dâm heroje maroje akmâ kârikjeâk kinmâ umatje lokowi. Umatje are bo hâkâj akbai âmâ benje agak meme arekje âmâ yengâlân han biwiyeje kârikje ketugumbo âlepje manmâ Anutugât agak meme siâgât umburuk bo dondâ akbai. Hain akbiâ yengâlân ârândâñjâk yembiap.

Nâŋgâ nâŋgâkulâtmâ Kembu ulilaŋbaen.

⁵Akto luâk âmbâle wan me wangât umburuk akbiâ Anutuje yengiwerâm kuk bo akyengim âmâ owâiŋjeâk nengimap aregât yengât hutyeŋâm gâtje luâk siâne nâŋgâ nâŋgâ âlepjaet umburuk akmâ âmâ yâk hanâk niŋâkdâm Anutu ulilaŋdo dowâk waŋbiap. ⁶Akto luâk are Anutu ulilaŋberâm âmâ yâkgâlân biwiye kârikje katmâ hanjande nâŋgajmâ ulilaŋbiap aregât den ginje makyengire nâŋgâjet. Seruŋe haru waito gulip agatmâ gem panmap. ⁷Dop hainâk luâk siâne Anutugâlân biwiye bo katmâ heŋgemgom nâŋgâ nâŋgâje gulip akto kinmâ aregât Anutu ulilaŋmâ ire niŋberâp me bo dâm han lâuwâ akmâ ulilaŋdo Anutuje bo waŋbiap. Amâ hingât. ⁸Luâk siâ hainare âmâ nâŋgâ nâŋgâje lâuwâ akto han lâuwâ manmap.

Puli sikumje amâ bunje bo akmap.

⁹Galalupne, yengâlân gâtje siâ umburuk manmâ âmâ Anutuje mem agatbiap aregât heroje akbiâp. ¹⁰Dâ yengâlân gâtje siâ kotje siâ siâ

dondâ talaŋmap are âmâ hin nâŋgâwiâp. Lâwin buluŋande gagai akmâ dowâk bererek âgâm gemap nâ dop hainâk akbian dâm ikiŋe puli me wan me wan are nâŋgâmbo gembo ârândâŋ akmap. ¹¹Dewutâ kârikje pando emet kâláp akto lâwin buluŋe pekmâ gem kulemje âlepje are bo akmap dop hainâk luâk siâ kotje siâ siâ dondâ talaŋmap arekje âi aregâlân nâŋgâmbo humo akto âmâ ainâk Anutuŋe agaŋdo bo akbiap hain nâŋgâwiâp.

Umatjande dop nengumap.

¹²Galalupne, Anutuŋe okot âlep niŋmai are âlepjeâk manmâ âgâwaigât yeŋgiwian dâm magep aregât dop keiŋe keiŋe togombo niŋjande kârikje kinmâ umatje are hârok lokomap âmâ heroje akmap. Hârok lokom siâŋ umatje ire bo aktoâŋ nâŋe hanâk lokowerâm aktere âmâ Anutuŋe âlepjeâk manmâ âgâwiapgât waŋbian dâm magep are bunje niŋbiap dâm heroje akbiap. ¹³Akto wan me wan bâleŋjande luâk siâgât biwiŋe dop kombo âmâ yâk hin bo dâwiâp, “Anutuŋe dosa kaknjân âgâk dâm henijdâp.” hain bo dâwiâp. Bo kârikje. Dosagât agak meme arekje Anutugât kârikje bo oloŋmâ ge katbiap. Akto Anutuŋe dosagât luâk heyenjgiwiapgât dop bo tatâp. ¹⁴Luâk konok konok hârok ikinenŋaet ikinenŋaet biwinenŋande oloŋnenekmap. Akto yâkje egâliaŋ bâleŋe arekje hiaŋgim biwiŋe mem agato dosa akmap. ¹⁵Akto biwi agat agatgât agak meme bâleŋe arekje dosa keiŋe keiŋe miawagaŋmap. Akto dosa arekje sambelem humo akto momai.

¹⁶Galalupne, den nâŋgâm âmâ bo gulip akbei. ¹⁷Apo pagaleŋe Amboŋe han lâuwâ bo akmap akto purik gurik bo akmap yâkje âlepje akmâ kotje siâ siâ egonba nengiwerâm okot âlepap tân nengumap. ¹⁸Akto ikiŋe nâŋgâ nâŋgâ watmâ kinmâ, “Siâŋ nâŋgât kâmot humo akbai.” dâm nenje soŋ wan me wan liuleyegep are ewangiyekbaengât den pat âlepjande oloŋ nenekmâ miap pan nenekto yâkgât kâmot agion.

Dowâk ondopnenŋande nâŋgâwaen. Dâ launenŋande dowâk bo makbaen.

¹⁹⁻²⁰O galalupne, luâk siâŋe kuk heŋgân akmap kuk arekje agak meme Anutuŋe egâliaŋdo ârândâŋ akmap are bo mem miawakmap. Aregât ye den nâŋgâwerâm âmâ dowâk owâiwei. Hain akmâ den dowâk bo makberâm âmâ nâŋgâmâk manbei. Akto kuk heŋgân akmâ âmâ sop kâlep bo mem manbei. ²¹Hain akmâ âmâ yeŋaet nâŋgâmbiâ gembo Anutu den pat âlepjande luâk heŋgemgoyekmap aregât nâŋgâm agak meme bâleŋe turujnenekmap are akto han bâleŋe are hepunbei. ²²Gârâmâ ye Anutugât den pat are yâŋâk bo nâŋgâwei. Dâ nâŋgâ nâŋgâyeŋe bâliwopgât den are nâŋgâm lokombiâ agak meme âlepje miawak yeŋgiwiap. ²³⁻²⁴Aregât den ginje lâuwâŋe makbe. Luâk siâŋe

dunjuân enem dewunje egakmâ benje hâkijângen sopanmâ gem arim ikiŋe enem dewunje gain gain hinare egakmâ ariâp aregât dowâk nelâm ajmap dop hainâk yeŋgâlân gâtje siâje den pat âlepje nângâm aregât ikiŋaet agak meme ekmâ heŋgemgom âmâ den pat are bo lokombiâ âmâ agak meme are nelâm yeŋgiwiap.²⁵ Gârâmâ yeŋgâlân gâtje bikje Anutugât den pat âlepje are nângâwei, “Den irekje biwinenje tângombo kambiamnenje âlepje akmap.” dâmbiâ aregât bo nelâm yeŋgimbo lokom manmâ âgâwai yâk âmâ Anutuje damunyeje akmâ tânyeŋgumbo heroje akmâ âgâwai.

²⁶ Akto yeŋgâlân gâtje siâje, “Nâmâ hokboâk hokboâk Anutugât kotje mem agatman.” dâmap âmâ den hanâk hanâk dâm makmâ âmâ ikiŋe han biwiŋe hiaŋajmap. Hain akmâ Anutugât den pat lokoman dâm yân hiaŋimap. ²⁷Dâ yeŋe âmâ Anutugât kotje mem agatbiâ Ewenenjande yekmâ dosa bo tatyenjîap dâwiapgât hin akbei. Nanaŋ mându manmai are tânyeŋguwerâm yânâk yâk yeŋgât umatje are lokowi. Akto âmbâle kambut umburuk yekmâ hanâk tânyengum yâk yeŋgât umatje are lokowi. Akto bâleje akmâ hângât pat akbâigât biwiyeje damunje akbei.

Umburuk akto siâ siârâ are han kalem akyenjigaen.

2 ¹O galalupne, ye Humonenje Yesu Kristo himbim damunje akmâ Eweŋaet agak meme hekat nengimap aregâlân biwiyeje kali aregât akmâ luâk siâ me siâ yeŋgâlân togombo hanâk mangâ akbei. ²⁻³Aregât siâkâ makbe. Luâk siâ sikumdâ me himbân mâron âlepje me donet âlep âlepje are mendugumaiâin ain âgâmbo âmâ ye luâk kotdâ dâm mangamâ, “Nâ olop tate.” dâmenâ hamijân luâk umburuk mâronje hambuje are hainâk den emetnjân âgâmbo hamiaŋmâ, “Gâ yânjângen tat.” dâm âmâ biwigânâk galaŋe galaŋe mem potat yelekmenâ bo ârândâŋ akmap. ⁴Ye hain akmâ nâŋgâ nâŋgâyeje bâleje watmâ luâk nâŋgâ aŋbiâ humo agep amâ bo ârândâŋ akmap. ⁵Galalupne, aregât keiŋe makyenjire nâŋgâjet. Anutuje luâk nan baratlupje yâk yeŋgât dâm hin magep, “Okot nâŋgâ niŋmai are manman âlepñâŋ katyekbian.” dâm magep, aregât luâk âmbâle umburuk manmai are tânyeŋgumbo yâkgâlân biwiyeje kat katgât âlepje miawakto manman âlepjeâk manbai. ⁶Gârâmâ ye âmâ umburuk manmai yâk dewun gingin yekmai. Akto niŋemaŋe kâlâp mâŋgiyekmâ kiapgâlân katyekmai? Amâ sikumdâŋe akmai. ⁷Hain akmai âmâ menenekmap yâkgât kot humo nâŋgâenje humo akmap kot are makmâ pilâkomai.

⁸ Akto den umatje kautje Anutuje makto Moseŋe kulemgoep are keiŋe hin. Yeŋaet agaŋgimai hainâk luâk âmbâle aŋgâ are hainâk akyenjawi. Hain akbiâ arekje ârândâŋ akbiap. ⁹Dâ den are bo watmâ siâ âgâ âgâŋerâm luâk siâ gegeŋe dâmbiâ âmâ den kârikje

Moseje kulemgoep arekje dosa luâk dâm yeñgonmap. ¹⁰ Aregât lâuwâje makbe. Luâk âmbâle den umatje lokowerâm akmâ bikje lokom konok bo lokombiâ âmâ den kârikje arekje, “Ye luâk âmbâle den kârikje hamiajmai are hainâk akmâ den kârikje are longaimai.” dâm makyenjimap. ¹¹ Amâ aregât Anutuje hin dâep, “Luâkje âmbâle hepunmâ siâ bo membei.” dâep yâkje hainâk hin dâep, “Luâk siâ bo kombiâ mombiap.” dâep. Aregât gâje âmbenge bo hepunmâ manbiat gârâmâ luâk siâ konmenâ moep arekje amâ den koko luâk akbiat. ¹² Akto Anutuje magep are Yesuñe lokombo aregât Anutuje dosa luâk bo dâm yeñgonmap den arekje den âiân katyekbiap gât nângâm heñgemgowaenâm âmâ den makmâ wan me wan akberâm akbiâ ârândâj akbiâp. ¹³ Aregât keiже hin. Luâk siâje luâk âmbâle yeñgât okotyeje bo nângâm âmâ hanâk hanâk akyenjimbo âmâ Anutuje hainâk agaŋbiap. Gârâmâ Anutuje han kalem aknengimap arekje den âiân katnenegâkgât pat are ewangimap.

Biwi kat kat akto âi membaen are dopyetje konogâk.

¹⁴ Galalupne, luâk siâje hin makbiap, “Nâ Yesugâlân nângâ nângâne katman.” dâwiap. Dâ yâk agak meme âlepje dondâ are bo akmap aregât yâkje, “Humogâlân nângâ nângâne katman.” dâmap are âmâ yânje akmap. Akto nângâ nângâje hain katmâ agak meme âlepje bo mem manmap yâkgât agak meme are dop âlepjân katmâ heñgemgowiap me bo? Bo kârikje. ¹⁵ Aregât siâkâ makyenjire nângâjet. Luâk me âmbâle Yesugâlân biwiye kalep yâkgâlân gâtje siâ mâron bo lalakmâ sot bâlâk mando ¹⁶ amâ yeñgâlân gâtje siâje ekmâ hin magaŋbiap, “Gâ mâron luguakmâ sot nem tepge pikto aregât âlepjeâk tatmâ arimenâ kambiamge sândugeâk.” dâm âmâ benje mâron me sot bo waŋbiap âmâ denje arekje bo tângowiap. Akto ye hain akbiâ âmâ bo ârândâj akbiap. ¹⁷ Dop hainâk Humogâlân nângâ nângâyeje akai dop hainâk yendâp yekâ yân tatmâ agak meme âlepje siâ bo mem miawakbai âmâ momo bâlápje agakje dâmaen.

Anutuje Abraham akto Rahaba yelekto ârândâj agepgât keiже.

¹⁸ Akto luâk siâje are nângâm hin makniŋbiap, “Gâmâ biwi kat katgât nângâmenâ humo akmap dâ nâmâ agak meme âlepje nângâre humo akmap.” dâmbo nâje hin magaŋbian, “Nângâ nângâ kat katgât akto agak meme âlepje are lâuwâ lâuwâ hekatniŋmenâ benje nâkâ nângâ nângâ kat katgât akto agak meme âlepje akman aregât lâuwâ lâuwâ hekatgiŋbian.” dâm magaŋbian. ¹⁹ Aregât lâuwâje makbe. Gâje, “Nâ hin nângâman, Anutu amâ Humonenje konok.” dâmat are âlepje gârâmâ sinduk baniara bâleje hain dâmai Anutu humo konok manmap dâm yâkgât hamewakmai aregât gângât nângâ nângâyeje aktâp.

²⁰Gâ sinduk akmat. Biwi katman dâmat amâ bunje bo aregât keiye hin makgijbe. ²¹Abrahamje Isaka are alata kaknjân katmâ Anutugât sumbe omberâm agep aregât sop ain Anutuje agak meme âlepje ekmâ aregât luâk âlepje dâm kolep. ²²Aregât keiye hin. Agak meme âlepje arekje biwi kat katgât keiye mem miawagep akto Abraham humogâlân biwiye katmâ mando Anutuje memeje agarjo agak meme âlepjeâk mendo biwi kat katgât kârikje humo waŋep. ²³Anutugât kulem bikje hin dâp, “Abrahamje biwiye humogâlân kato ain Humoje, “Dosage bo aktâp.” dâm kolep.” aregât âmâ hin dâmaen, Abraham âmâ Anutugât galaje. ²⁴Aregât keiye nângâm hejgemgomai me? Biwi kat kat yânye aregât âmâ Anutuje dosayerje bo aktâp dâm bo nengonmap. Bo. Dâ âi âlepje membaen aregât akmâ Anutuje nângâ nengimbo dosanenje bo aknengiwiap. ²⁵Akto hainâk ulikjân Yosuaje luâk lâuwâ hunjung yetkimbo kepia kârikje are ekberâm yoŋâk ariyat. Hain arimbela kepia aregât âmbâle dâp gulip malep kotje Rahaba yâkje damunyetje akmâ heambukyelegep. Akto gasalupyetjande luâk lâuwâ are gembela yelekmâ âmâ mem yetkuwâi dâm dâp siâ yonjâgângenba hekat yetkimbo ariyat. Rahaba hain agep aregât Anutuje ekmâ hin magaŋep, “Gâ dosage bo tatgiŋdâp.” dâm kolep. ²⁶Aregât amâ nen hin nângâmaen. Hâknenje iregât kâlegen otnenenje bo tatâp dâine emelâk mom bo akbâen. Akto dop hainâk luâk siâje yân biwi kat kat akmâ âmâ agak meme âlep bo miawakmap amâ luâk aregât biwi kat katje amâ emelâk moep.

Nen elewetnenje damunje akbaen.

3 ¹Galalupne, hâmbâi Anutuje Yesugât kâmot are yengâlân âmâ âi titnan mem potat yekbiap. Dâ Yesugât kâmot are yengât makmakyerje nen are nengâlân âi kârikje mem potat nenebiap. Aregât yengât hutyenjânbâ luâk dondâje bo makyenjawai. Amâ konok konok arekje agatmâ bikjeâk makyenjawai. ²Aregât keiye hin. Hokboâk hokboâk nen hârokje wan me wangât gisik bâsok akmaen akto luâk âmbâle dennjande dosa bo akmap amâ luâk âlepje dondâ haingât yâk hârok âkâ âlepje damunje akbiap. ³Akto nenne nengât nângâ nângâ watjet dâm âmâ tâk kârikjande bau luâk soko yengât lauyenjân hikom mem tatenje dâp siâ siâ watmap aregât dop hainâk launenje are âmâ hâknenje humo agak meme wan me wan damunje akto siâ me siâ watmaen. ⁴Akto nen waŋagât âkâ hainâk nângâne. Waŋga amâ humo dondâ. Dâ âmâ seru kârikje panmâ waitmâ pando haru tânâmjâŋen suguguk dâm arimap. Akto waŋga aregât bât meme are âmâ bâlensiâ dondâ gârâmâ waŋga ambojande yâgâten me yâgâten ariwerâm âmâ bâtje are mem puririk dâmbo âmâ waŋga aregen arimap aregât ⁵dop hainâk launenje bâlensiâ arekje âi humo âlepje me bâleje hanâk akmap. Akto kâláp ululunje bâlej siâje hewukje kâlegen gem humo akmâ agatmâ siâ siâ hârok om metemap. ⁶Akto elewetnenje âmâ kâláp ululunje hainare

arekje âmâ hâknенje akto kei bâtnenje bikje ewangiyekmâ hâknенje hârok bâleje aknengimap. Hain aknengim manmannenjaet tân ondo om bo akmap. Akto ikiye âmâ hememgât kâlápje utunaŋdo omap. ⁷Akto aregât siâkâ makbe. Luâk nenje lâut me niambi sâmbâ me kotje siâ siâ haru kålegen yemap me songo kâit me yânje songo keiye keiye metje are mem yeukje ketuguenje ukenyene hepunmâ âi nenje mem âlepnejâk manmai. ⁸Dâ nenje launenje âmâ damunje bo akmaen. Bo dondâ. Launenjande hokboâk hokboâk purik gurik akmâ agatmâ den bâleje makmâ hâme hewukgât laune tuje bâleje hainare akmap. ⁹Akto dennenjande âmâ Humonenje akto Ewenenje yâkgât kotje mem agatbaen akto Anutuje luâk nen ketugu nenegep ire âmâ ikiye hain are manbaengât ketugu nenegep ina launenjande âmâ den bâleje makmâ luâk bikje mem bâliyekmaen are bo ârândâj akmap. ¹⁰Hain akto Anutugât kotje mem agatmaen akto galalupnenje yengât den hogo hogo akmâ mem ge katyekmaen aregât galalupne nâŋgâre bo ârândâj akmap. Borondâ. ¹¹Galalupne aregât aiyerguwe. Tu dewunje konogân ainba tu limbâpjé akto tu kalakje mendugu akmâ gem mandat mon? ¹²Akto lowolân puka miawakbiap mon? Me hamân lowot miawakbiap mon? Bo. Aregât haruŋe amâ tu ukenje bo mem miap panmap.

Nâŋgâ nâŋgâ bunje Kembugâlânba gemap.

¹³Akto yengât hutyeŋân gâtje, “Nâ nâŋgâ nâŋgâ luâk akman.” dâmap amâ benje agak meme âlepnej mendo ekbiâ huraguâk. Akto ikiŋaet nâŋgâmbo gewiap. Hain akto âmâ nâŋgâ nâŋgâ bunje miawagaŋmap. ¹⁴Dâ ye luâk siâgât nâŋgâmbiâ bâlimbo âmâ bâleje akyengimai aregât den âlepnej hamiaŋmâ koteŋeje mem agatbiâ bâlimap. ¹⁵Ye hain akbiâ âmâ nâŋgâ nâŋgâ hainare âmâ Anutuje bo hekat yengimap akto âmâ hânânbâ ire miawak yengimap akto hâkyeŋânba ukenje miawakmap. Akto sinduk baniara bâlejande hekat yengimbiâ hain akmai. ¹⁶Aregât keiye amâ hin. Luâk bikjande luâk siânbâ yengât nâŋgâm bâliyengim agak meme keiye keiye akmâ yeŋe koteŋeje mem agatmai amâ agak meme âlepnej bo akmai akto kâmotyeŋe gulip akbiâ bâleje dondâ miawak yengimap. ¹⁷Dâ Anutuje luâk bikje nâŋgâ nâŋgâ âlepnej totokom yengimbo âmâ luâk are agak meme âlepnejâk dowâk akmâ luâk bikje olop han biwi konok akmâ luâk bikje yengât lau lokom okot nâŋgâ yengim agak meme âlepnej akyengimai. Akto areâk bo. Luâk arekje hain akmâ manmâ wan me wan akmâ biwyeŋân nâŋgâmbiâ ârândâj akto bo hiaŋgimai. ¹⁸Akto lumbegât aŋe memai yâkje lumbegât alekjé mem kâmet gomet akbiâ aregât bunje ârândâj manman miawakyengimap.

Hângât egâliaŋ arekje amâ Anutu gasa agaŋmap.

4 ¹O galalupne, yengât pat nâŋgâre bo ârândâj agep. Keiye wanje âmâ yengât hutyeŋân gem kuk heŋgân mem miawakmap? Nâŋgâm

bâli bâligât agak meme are amâ yeŋgât biwiyenjân yendâp arekje âmâ yeŋgât hâkyeŋe hutnjân gem kuk akmap. ² Yeŋe wan me wangât egâliaŋ humo akmai amâ bo memai haingât yeŋe luâk yeŋguenje monjet gâlak nâŋgâmai. Akto wan me wan ekmâ egâliaŋ akbiâ aregât yeŋe kuk bâleŋe akmâ yeŋgumai. Akto wangât wan me wan membaigât dâp bo tatyenjimap? Hingât. Yeŋe wan me wan menegât Anutu bo ulilaŋmai. ³Dâ bikje, “Nen ulilaŋdenje bo miawak nengimap.” dâmai. Amâ wangât Anutuje bo yeŋgimap? Hingât. Hângât akto hâkgât ukenje nâŋgâm ulilaŋmai. ⁴Yei, ye dâp gulip manmai hainare. Hânân wan me wan egâliaŋmai arekje Anutu hamiaŋmai. Are bo nâŋgâmai mon? Aregât luâk siâŋe hânân siâ me siâ hanâk gala agaŋbiapje âmâ Anutu gasa agaŋbiap. ⁵Akto Anutugât den makmap aregât keiŋe siâ amâ hin, “Anutuje Heakje han biwinenjân kalep arekje nen yâkgât pat mannegât kârikje humo akmap.” ⁶Akto Anutugât han kalem arekje dondâ miawaknengiâkgât Anutugât denŋande hin magep,

“Luâk âgâ âgâŋe akmai amâ Anutuje hâkoko yekmap. Dâ luâk bikje yeŋaet nâŋgâmbiâ gemap are âmâ Anutuje okot nâŋgâyeŋgimap.”

⁷Aregât yeŋaet nâŋgâmbiâ gembo Anutu hoŋ bawa agaŋbei. Hain akmâ âmâ hanâk Hiangi Amboje are hâkokombiâ ainâk hepun yekmâ gem ariwiap. ⁸Ye hain akmâ Anutugâlâk nâŋgâm âgâmbiâ yâkâ hainâk yeŋgât nâŋgâm okot nâŋgâyeŋgiwiâp. Dâ dosa luâkje bâtyeŋe pulimbiâ salek salek akmap dop hainâk agak meme bâleŋe hepunmâ Anutu hoŋ bawa agaŋbei. Akto ye han biwiyenjânba nâŋgâ nâŋgâ lâuwâ bâleŋe are makmâ miawakmâ panbiâ gem ariâk. ⁹Bâleŋe yeŋe are biwiyenje umatje akto giringât agak meme are hepunmâ indewei. ¹⁰Hain akmâ Anutugât dewunjân yeŋaet nâŋgâmbiâ gembo Humoŋe mem agat yekbiâp.

Kembu ewangim gala hâkyeŋe bo tunbaen.

¹¹Galalupne, ye galalupyeŋe den bâleŋe bo makyenjigiwei. Are lâuwâŋe makbe. Luâk siâŋe galanje peim den angâ hogom togo hâkñjân katâp aregât Anutu den kârikje aregât dâm kalep ina peiâp akto den angâ hogom togo hâkñjân katâp. Akto den kârikje kat katje aregât hâkñjân den angâ hogom togo hâkñjân katâi are âmâ ye den kârikje are bo watmai. Hain akmâ humomo yeŋgât gewâk mem tatmâ den mem potatmai hain are akmai. ¹²Dâ Humoŋe den kârikje kalep akto nen hâk tunnengim denâŋ katnenekbiap, are konok tatmap yâkje âmâ dâp âlepñjân katnenekmâ benŋe luâk bikje mem bâlyekbiap. Aregât gâŋe âmâ wangât galage den hâuŋjân katbiat? Amâ bo ârândâŋ aktâp.

Anutugât dewunjân agat agatje bo akbaen.

¹³Akto ye hutyeŋjânba bikŋande hin makmai, “Uŋak me agatmâ kepia humo ain arim puligât âi mem mandenje hombaŋ konok bo akto puli

dondâ membaen.” hain dâmai aregât nâje ye hin makyengire nângâjet.
¹⁴ Yei, ye hole siâ me siâ hin me hain miawakbiap are bo nângâmai. Dâ manmanyere âmâ gain gain? Amâ dâwokje agatmâ sop getek bo akto bokmap, dop hainâk manmanyere âmâ getek tatkâ bo akbiap. ¹⁵ Amâ hin makbiâ ârândâj agâk, “Anutuje ikiye ukenjaet akmâ âlepje dâmbo âmâ nen âlepjeâk manmâ âi ire membaen.” dâwei. ¹⁶ Gârâmâ ye hain bo akmai. Yeje âmâ koteje mem agatmai. Hain akmai amâ bâleje akmai. ¹⁷ Aregât luâk siâje agak meme âlepje are nângâm hejgemgom âmâ hanâk dâm bo akmap are dosa memap.

Luâk puli sikumgât egâliajmai yenjât den.

5 ¹Bâin. Sikum luâk âmbâle ye umatje akto hâk hilâlâm miawakyengiwiap aregât keiye makyengire indem tâgâiakmâ manbei. ²Sikum unsambe yeje are torokmâ metiep. Akto hâk pekeyeje dukiye nem hârembo togep. ³Akto tâwât dewunje puliyeje are âmâ motmot akmâ yânje akbiap. Gârâmâ motmot arekje yejaet keiyeje mem miap panmâ hâkyeje are kâláp pat kom om nem kiriç panyekbiap. Amâ yeje âmâ sop humo ewumâk aktoân sikum siâ me siâ mem emetyenjân katbiâ humo aktâp aregât. ⁴Akto luâk sikumdâ yeje hoj bawayeje yenjât âi membiâ are heyengim bo oyajmâ getegâk puli yenjiyi. Yenjât umatje Anutuje hânân siâ siâ akto himbimân siâ siâ mandâi are damunyeje arekje nângâmbo bo ârândâj akmap. ⁵Akto nen sojgonenje kom ombaen dâm sot yenjimaen dop hainâk luâk sikumdâ sot unsambe mem manmai benje siân Anutuje kâlâwân katyekbiap. ⁶Akto yeje luâk agak meme âlepje memai are hiajgim mem ge katbiâ ainâk luâk âlepje are yân kinmâ hâuje bo yenjim bikje umatjân manmai dâm bikje umatjân manmâ moyi.

Yesu Humonenje purikatbiapgât lâmgom manbaen.

⁷Galalupne, ye biwiyeje Yesugâlân kali yenjât hin makyengire nângâjet. Wan me wan umatje miawak yenjimbo ainâk hanâk dâm Yesu Humonenje lâuwâje togowiap aregât umatje yân lokone dâm lokom kinmâ âgâwei. Aregât den ginje makbe. Âi kalam amboje yâkje âmâ hânânbâ sot âlepje miawakbiap aregâlât nângâmbiâ kambiamyeje owâiже akto siân tânâk gemboân sot âlepje miawakbiap dâm manmâ âgâmap. ⁸Ye dop hainâk sop tâlâguâp aingât Yesu Humonenje lâuwâje togowiap aregât biwinenje bâliwop dâm hokboâk hokboâk biwiyeje damunje akbei.

Galalupnenje hâkyeje bo tunbaen.

⁹Galalupne Anutuje hâkneneje tunbop dâm galalupyeje hâkyeje bo tunbei. Akto Anutu luâk âmbâle hâkyeje tunbiap yâkje gewerâm akto

aregât galalupnenje bâleje akmai dâm bo makbei.¹⁰ Akto ulikjân Anuturje makto propetelupje kulemgoyi areyengât den pat nângâm hejgemgowej. Anutugât propetelupje luâk are luâk bikjande monet dâm yengumbiâ hanâk dâm Anutugât den makmâ manmâ hâuje bo mem yânâk manmâ âgâyi, aregât ye hain akbei.¹¹ Nen âmâ hin dâmaen. Luâk siâje umatje hanâk lokom yânâk lokom manmâ âgâmap are âmâ heroje maroje akmap dâmaen. Aregât ye hain akbei. Amâ umatje lokom yânâk kinbei. Akto ulikjân Anutugât luâk kotje Hiobe yâk hâk hilâlâm kakjân manmâ kârikrje akmâ malep are nângâmai. Akto hamijân Kembuje wan agajdo âlepje agep are gai nângâmai. Amâ Kembu lumbe akto han kalem akmâ manmap.

Kembugât dewunjân makmâ âmâ hanâk hanâk bo makbaen.

¹² Galalupne, den umatje siâkâ makyenjigiwe. Ye hin akbei. Den makmâ katberâi are siân bo lokombiâ Anuturje den âiân katyekto bâliwâigât bo makmâ katbai. Hain akmâ himbimângât me hângât siâ siâ are bo konmâ makbe. Hain biwyenjân den kinbiap areâk makbiâ ârândâj akbiap.

Kundat akmâ ulit âlepjeâk makmâ tatbaen.

¹³ Galalupne, yengâlân gâtje bikje hâk hilâlâm nângâm âmâ ainâk aregât Anutu ulilaŋbei. Akto yengâlân gâtje bikje heroje akmâ ainâk Anutugât kep kom kotje mem agatbei.¹⁴ Akto yengâlân gâtje siâ kundat kondo yem âmâ ainâk Yesugât kâmot are yengât humomolupyene yengondo nângâm yâkgâlân togom gamândiajymâ tatumâ Yesu kotje konmâ lâwin keluje howaim âmâ Anutu ulilaŋbei.¹⁵ Hain ulilaŋbiâ biwyenjene Anutugâlânâk kârikrjeâk kindo âmâ Humorje tângombo kundat are âlepje akto wan me wan bâleje miep are Anuturje dosa are puliaŋbiap.¹⁶ Aregât bâlejeyeje maganji goaŋgi akmâ miawakmâ galagât Anutu ulilaŋbei. Akto galalupyneje yâkje hainâk akmâ Anutu ulilaŋbei. Ye hain akbiâ umatjeyeje bo akbiap. Akto Anutu ulilaŋmaen aregât siâkâ makbe. Luâk âmbâle bikje dosayerje bo akyenjieg arekje Anutu ulilaŋbiâ ainâk siâ siâ âlepje miawakbiap.¹⁷ Akto ye Anutugât propete siâ kotje Elia yâkgât keiже emelâk nângâi. Yâk âmâ ulikjân nen yeukje akmaen hainâk akminep gârâmâ kârikrjeâk tânâk bo togowiap dâm Anutu ulilaŋdo bo togom kindo hombaŋ âlâwu akto dewutâ nâmbulân konok kindo sot hârok bo agep.¹⁸ Sop ain bo akto Eliane Anutu ulilaŋdo tânâk gembo sot pâtkom sambeliep.

Galanenje siâ dâp mesokto mem purikatbaen.

¹⁹ Galalupje yengâlân gâtje siâ den pat âlepje are hamiajymâ arimbo âmâ ye dowâk arim magaŋmâ kewugumbiâ lâuwâje penâyenjawiap.

²⁰ Aregât hin nângâwei. Yeje Yesugât kâmolân gâtje siâ hepunyegep are maganjiâ bâlejeyeje makmâ miawakmâ hanje purik kato luâk aregât dosa dondâ bo akto manman âlepjân manbiap.